

Diplomatické imunity a výsady verzus činnosť polície

Anotácia: Článok sa zaoberá osobitnými postupmi jednotlivých služieb Policajného zboru, ak účastníkmi jednotlivých prípadov, ktoré patria do ich vecnej pôsobnosti, sú osoby využívajúce diplomatické imunity a výsady podľa noriem medzinárodného práva, práva EÚ, ako aj právnych noriem vnútroštátneho práva. Ide najmä o osobitný postup polície (vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ, príslušníkov služby poriadkovej a dopravnej polície) v prípadoch spáchaného trestného činu, priestupku alebo iného narušenia verejného poriadku, ak jeho páchatelom, svedkom alebo poškodeným je osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady, alebo ak účastníkom cestnej dopravnej nehody je osoba požívajúca diplomatické imunity a výsady.

Kľúčové slová: osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady, diplomatický protokol, diplomatický pas, identifikačný preukaz.

V činnosti jednotlivých druhov služieb, najmä v trestnoprocesnej činnosti polície (vyšetrovatelia PZ, poverení príslušníci PZ), ako aj v činnosti služby cudzineckej polície, poriadkovej a dopravnej polície sa môžu vyskytnúť prípady, kedy účastníkom udalosti trestného činu, priestupku alebo cestnej dopravnej nehody môže byť osoba, ktorá využíva diplomatické imunity a výsady podľa noriem medzinárodného práva. Ide o tzv. exteritoriálnu osobu. Exteritorialita je fikcia, na základe ktorej sa s diplomatickými osobami akreditovanými v cudzom štáte zaobchádza tak, akoby nikdy neopustili svoju krajinu a podľa ktorej sa aj samotné veľvyslanectvo, resp. konzulárny úrad považuje za súčasť národného územia vysielajúceho štátu, tzv. exteritoriálne územie.¹ Z tohto dôvodu považujem za potrebné uviesť, ktoré osoby využívajú diplomatické imunity a výsady, akú daná diplomatická osoba zastáva funkciu, v akom rozsahu a aké poslanie vzhľadom na svoju funkciu a postavenie plní diplomatickej, resp. konzulárnej misii, ako aj to, akými dokladmi sa musí takáto osoba pri kontakte s orgánmi polície prezentovať. Je to z toho dôvodu, aby príslušníci jednotlivých služieb Policajného zboru v rámci svojej služobnej činnosti neporušili práva, ktoré sú s diplomatickými imunitami a výsadami spojené.

Primárnym prameňom práva zakotvujúcim diplomatické a konzulárne imunity a výsady je Viedenský dohovor o diplomatických stykoch z roku 1961 ratifikovaný vtedajšou Československou socialistickou republikou a z neho vychádzajúci vykonávací sekundárny prameň práva – vyhláška Ministra zahraničných vecí Československej socialistickej republiky (ďalej len MZV č.157/64 Zb.), ktorá kodifikuje diplomatické výsady a imunity týkajúce sa diplomatických misii a ktorá nadobudla platnosť dňa 25. apríla 1964. Druhým primárnym právnym prameňom upravujúcim právne postavenie konzulárnych zástupcov je Viedenský dohovor o konzulárnych stykoch z roku 1963, takisto ratifikovaný vtedajšou Československou socialistickou republikou a z neho vychádzajúci vykonávací sekundárny právny prameň – Vyhláška MZV č. 32/1969, ktorá bližšie upravuje právne postavenie konzulárnych zástupcov na území vtedajšej Československej socialistickej republiky.² Významným súvisiacim sekundárnym prameňom práva je tiež nariadenie MV SR č. 175/2010 o vymedzení príslušnosti jednotlivých útvarov Policajného zboru a útvarov MV SR pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatelov a o postupe v trestnom konaní.

¹ NESVADBA, A. a A. ZACHOVÁ, 2013. *Teória štátu a práva*, 192 s.

¹ VIKTORYOVÁ, J. a J. STRAUS, J. et al, 2015. *Vyšetrovanie*, s. 94.

V tejto súvislosti považujem za dôležité uviesť, že podľa ustanovenia § 8 ods. 1 Trestného poriadku z pôsobnosti Trestného poriadku (ide o tzv. trestno-procesno-právnu exempciu) sú vyňaté osoby, ktoré využívajú diplomatické imunity a výsady podľa zákona alebo podľa medzinárodného práva. Vyňatie z pôsobnosti Trestného poriadku je súčasne aj dôvodom neprípustnosti trestného stíhania podľa § 9 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Osoby vyňaté z osobnej pôsobnosti Trestného poriadku, a teda nestíhateľné sú tieto osoby:

- diplomatickí zástupcovia (podľa diplomatických hodností sú nimi veľvyslanci, vyslanci, pápežskí nunciovia, *chargé d'afère*, *attaché*), konzulárni úradníci (generálny konzul, konzul, honorárny konzul), ako aj predstavitelia osobitných misií. Tieto osoby podľa Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch, Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch a Dohovoru o osobitných misiách nemožno v čase trvania ich diplomatických imunit a výsad trestne stíhať ani voči nim vykonávať žiadne procesné úkony,
- poslanci Európskeho parlamentu (podľa čl. 10 Protokolu o výsadách a imunitách ES bez súhlasu Európskeho parlamentu nemôžu byť stíhaní ani zadržaní na území ktoréhokoľvek členského štátu EÚ),
- sudcovia Medzinárodného súdneho dvora (čl. 19 Štatútu Medzinárodného súdneho dvora),
- predstavitelia Medzinárodného trestného súdu (čl. 48 Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu),
- členovia Európskej komisie, Európskeho súdu pre ľudské práva, sudcovia Súdneho dvora EÚ),
- predstavitelia Európskej únie a predstavitelia Rady Európy,
- zástupcovia členských štátov OSN a predstavitelia odborných organizácií OSN.³

Osobami vyňatými z osobnej pôsobnosti Trestného poriadku môžu byť aj hlavy cudzích štátov a osoby, ktoré ich sprevádzajú; ďalej šéfovia a členovia cudzích vlád v prípade, ak sa zdržiavajú na území Slovenskej republiky; členovia vojenských zborov, ak sa nachádzajú na území Slovenskej republiky; členovia služobného, administratívneho a technického personálu diplomatických misií, ako aj diplomatickí kuriéri a ďalšie osoby.

V nadväznosti na vyššie uvedené považujem za potrebné uviesť, že pokiaľ je šéfom cudzej diplomatickej misie alebo osobou, ktorá patrí do diplomatického personálu cudzej diplomatickej misie občan Slovenskej republiky, alebo na jej území má svoje trvalé sídlo, v tomto prípade je aj takáto osoba vyňatá z osobnej pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdov, ale to iba v prípade, ak svoju činnosť vykonáva ako oficiálnu činnosť. Takejto osobe môže byť deklarované väčšie množstvo imunit, ak Slovenská republika z titulu svojej zvrchovanej moci takéto postavenie osobe prizná.⁴

V súvislosti s činnosťou polície, či už ide o príslušníkov cudzineckej polície, poriadkovej polície, dopravnej polície alebo orgány činné v trestnom konaní, t. j. vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ, považujem za dôležité zdôrazniť, že pri kontrole osoby využívajúcej diplomatické imunity a výsady je táto osoba povinná súčasne s diplomatickým pasom predložiť aj tzv. diplomatický identifikačný preukaz, ktorý vydáva Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a ktorý potvrdzuje akreditáciu, resp. oprávnenosť pobytu osoby využívajúcej diplomatické imunity a výsady na území Slovenskej republiky. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej

¹ IVOR, J., POLÁK, P. a J. ZÁHORA, 2017. *Trestné právo procesné I*, s. 44.

² čl. 38 vyhlášky MZV č. 1571964 Zb. o Viedenskom dohovore a diplomatických stykoch.

republiky (ďalej len „MZV a EZ SR“) vydáva diplomatické identifikačné preukazy na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. 3. 2006 čl. 19 ods. 2, s odkazom na čl. 10 Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch a čl. 24 Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch. Pravidlá registrácie osôb akreditovaných v Slovenskej republike a vydávania identifikačných preukazov týmto osobám stanovuje príloha k diplomatickému protokolu MZV a EZ SR, tzv. verbálna nóta č. 283/2013 (ďalej len „nóta“), ktorá je plnohodnotnou súčasťou protokolu.

Na základe nóty nevyhnutým predpokladom vydania identifikačného preukazu je, aby diplomatické misie, konzulárne úrady a medzinárodné organizácie akreditované v Slovenskej republike formou nóty oznámili MZV a EZ SR, resp. svojich štátnych príslušníkov, ktorí budú vykonávať diplomatické a konzulárne zastúpenie svojich štátov na území Slovenskej republiky.

V nóte je potrebné uviesť aj dátum príchodu a konečného odchodu akreditovaných osôb, ako aj mená osôb, ktoré akreditované osoby sprevádzajú, resp. sú príslušníkmi ich rodiny, ako aj mená súkromných služobných osôb zamestnaných u členov misie. Na základe tohto oznámenia diplomatický protokol MZV a EZ SR týmto osobám vystaví identifikačný preukaz. Identifikačný preukaz tvorí súčasť cestovného preukazu akreditovanej osoby (diplomatický pas, služobný pas a pod.) a oprávňuje akreditovanú osobu na vstup a pobyt na území Slovenskej republiky, ako aj na vstup na územie členských štátov schengenského priestoru. Držiteľ identifikačného preukazu je povinný na požiadanie slovenských štátnych orgánov, teda aj príslušníkov polície, týmto orgánom identifikačný preukaz spolu s platným cestovným dokladom (napr. diplomatickým pasom, služobným pasom a pod.) predložiť a preukázať im tak svoju totožnosť, ako aj oprávnenosť pobytu na území Slovenskej republiky. Majiteľom identifikačných preukazov je Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. Diplomatická misia vráti identifikačný preukaz MZV a EZ SR bezprostredne po ukončení vyslania a opustení územia Slovenskej republiky jeho držiteľom (s výnimkou osôb s vízovou povinnosťou, ktorých identifikačné preukazy diplomatická misia vráti najneskôr do 30 dní od opustenia územia Slovenskej republiky).⁵ MZV a EZ SR podľa funkcie oprávnených osôb vydáva niekoľko druhov identifikačných preukazov:

Preukaz s označením „D“ sa vydáva:

- a) členom diplomatickej misie – vedúcim diplomatických misií a členom diplomatického personálu, t. j. členom misie, ktorí majú diplomatickú hodnosť a ich rodinným príslušníkom;
- b) konzulárnym úradníkom a ich rodinným príslušníkom;
- c) členom personálu medzinárodných organizácií, ktorí v zmysle príslušného ustanovenia medzinárodnej zmluvy využívajú rovnaké výsady a imunity ako členovia diplomatického personálu diplomatickej misie, a ich rodinným príslušníkom.

Preukaz s označením „D“ sa vydáva na obdobie platnosti maximálne 4 roky v závislosti od obdobia platnosti pasu žiadateľa.

Preukaz s označením „ATP“ sa vydáva:

- a) členom administratívneho a technického personálu misie služobne pridelených ministerstvom zahraničných vecí vysielajúceho štátu na diplomatickú misiu a ich rodinným príslušníkom;

¹ Príloha k verbálnej nóte č. 283/2013-DIPL

b) konzulárnym zamestnancom – osobám zamestnaným v administratívnych alebo technických službách konzulárneho úradu a ich rodinným príslušníkom.

Preukaz administratívneho a technického personálu s označením „ATP” sa vydáva na obdobie platnosti maximálne 4 roky v závislosti od obdobia platnosti pasu držiteľa.

Preukaz s označením „SP” sa vydáva k tzv. služobnému cestovnému dokladu a to osobám:

- a) členom služobného personálu diplomatickej misie alebo konzulárneho úradu, ktorí sú v zamestnaneckom pomere s vysielajúcim štátom, a ich rodinným príslušníkom;
- b) súkromným služobným osobám, t. j. osobám, ktoré sú zamestnané v domácich službách členov diplomatickej misie a konzulárneho úradu, ktoré nie sú zamestnancami vysielajúceho štátu, nie sú občanmi Slovenskej republiky a nemajú trvalý pobyt v Slovenskej republike.

Požadovaným typom cestovného dokladu môže byť akýkoľvek platný cestovný doklad uznaný Slovenskou republikou. Zamestnávateľom súkromnej služobnej osoby môže byť člen diplomatického personálu, prípadne člen administratívneho a technického personálu.

Preukaz s označením „SP” sa vydáva na obdobie platnosti maximálne 2 roky v závislosti od obdobia platnosti cestovného dokladu žiadateľa, prípadne od obdobia platnosti pracovnej zmluvy alebo od obdobia vyslania zamestnávateľa v Slovenskej republike. Zamestnávateľ súkromnej služobnej osoby k žiadosti v prílohe priloží kópiu pracovnej zmluvy spoločne s formulárom „Vyhlásenie zamestnávateľa súkromnej služobnej osoby”. Počet súkromných služobných osôb na jedného zamestnávateľa predpokladá primeraný počet súkromných služobných osôb na jedného zamestnávateľa, a to podľa kategórie zamestnávateľa takto:

- vedúci zastupiteľského úradu maximálne 3 súkromné služobné osoby,
- diplomatický pracovník maximálne 2 súkromné služobné osoby,
- člen administratívneho a technického personálu maximálne 1 súkromná služobná osoba.

Rodinným príslušníkom súkromných služobných osôb sa identifikačné preukazy nevydávajú.

Preukaz s označením „MO”

Diplomatický protokol MZV a EZ ďalej vydáva identifikačné preukazy pracovníkom medzinárodných organizácií s označením „MO” s obdobím platnosti maximálne 3 roky v závislosti od obdobia platnosti pasu žiadateľa, prípadne od obdobia platnosti pracovnej zmluvy. Identifikačné preukazy typu „MO“ sa vydávajú aj členom personálu medzinárodných organizácií, t. j. úradníkom kancelárií, resp. úradovní medzinárodných organizácií a ich rodinným príslušníkom. Členovia personálu medzinárodných organizácií sú zvyčajne držiteľmi požadovaných cestovných dokladov typu služobný pas, prípadne obdobný typ pasu, u členov rodinných príslušníkov členov personálu medzinárodných organizácií postačuje akýkoľvek typ platného cestovného dokladu uznávaného Slovenskou republikou.

Preukaz s označením „HK”

Ide o identifikačné preukazy vydávané honorárnym konzulárnym úradníkom

s označením „HK”, ktorí sú občanmi Slovenskej republiky, prípadne majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, a sú vo funkcii „honorárny konzulárny úradník“. Obdobie platnosti preukazu je 2 roky. U vedúcich honorárnych konzulárnych úradov (generálny honorárny konzul, honorárny konzul, honorárny vicekonzul, honorárny konzulárny zástupca) je obdobie platnosti maximálne 5 rokov v závislosti od obdobia poverenia funkciou honorárny konzul, resp. honorárny konzulárny úradník (exequatur - súhlas vlády s výkonom právomocí cudzieho konzula).⁶

Osobitné postupy orgánov polície v prípadoch osôb využívajúcich diplomatické imunity a výsady

Ako je uvedené vyššie, v činnosti jednotlivých druhov služieb Policajného zboru, najmä v činnosti služby cudzineckej polície, trestnoprocesnej činnosti orgánov činných v trestnom konaní, t. j. v činnosti vyšetrovateľov PZ a poverených príslušníkov PZ, činnosti služby kriminálnej polície, činnosti služby dopravnej polície, ako aj činnosti služby poriadkovej polície sa vyskytujú prípady, kedy účastníkom trestného činu alebo priestupku alebo dopravnej nehody môže byť osoba, ktorá podľa noriem medzinárodného práva verejného, práva Európskej únie alebo vnútroštátnych právnych noriem využíva diplomatické imunity a výsady (pozri vyššie). V takýchto prípadoch pre činnosť polície platia osobitné postupy, resp. určité zákonom stanovené obmedzenia, ktoré sa pri ostatných fyzických osobách, nevynímajúc cudzích štátnych príslušníkov, neuplatňujú.

Jednou zo situácií, ktorá môže nastať a ktorá patrí do trestnoprocesnej činnosti polície, je spáchanie trestného činu, ktorého páchatelom je osoba požívajúca diplomatické imunity a výsady. Zistená skutočnosť, že páchatelom daného trestného činu je osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady, je dôvodom jej nestíhatelnosti podľa § 9 ods. 1, písm. b) Trestného poriadku s odkazom na ustanovenie § 8 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého ide o osobu vyňatú z osobnej pôsobnosti Trestného poriadku (trestno-procesno-právna exempcia). Osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady je z dôvodu jej nestíhatelnosti súčasne aj beztrestná. Ide o tzv. trestno-hmotnoprávnu exempciu. Vecne príslušný policajt (vyšetrovateľ PZ, poverený príslušník PZ, ďalej len „policajt“) v takom prípade vec bez meškania oznámi MZV a EZ SR a vykoná neodkladné a neopakovateľné úkony potrebné na objasnenie prípadu.⁷

Pri vykonávaní počiatočných neodkladných a neopakovateľných úkonov na mieste udalosti policajt dbá na zachovanie cti, vážnosti a dôstojnosti osoby využívajúcej diplomatické imunity a výsady. Osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady je na požiadanie policajta povinná preukázať svoju totožnosť hodnoverným spôsobom, t. j. predložením diplomatického pasu a identifikačného preukazu. Ak osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady odmietne alebo nemôže hodnoverným spôsobom preukázať svoju totožnosť, je povinná strpieť úkony nevyhnutné na zistenie jej totožnosti. Policajt však v žiadnom prípade nesmie vykonať žiadny úkon podľa § 18 zák. č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore smerujúci k obmedzeniu osoby. Maximálne ju môže požiadať, aby spolupracovala pri zisťovaní jej totožnosti, prípadne pri vykonávaní ďalších úkonov.

¹ Dostupné na internete: <https://www.mzv.sk/documents/30297/3206646/002+Pravidla+registracie+osob+akreditovanych+v+Slovenskej+republike+a+vydavanie+identifikacnych+preukazov>

¹ čl. 46 nariadenia ministra vnútra SR č. 175/2010 o vymedzení príslušnosti útvarov PZ a útvarov MV SR pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatelov a o postupe v trestnom konaní.

Ak vznikne pochybnosť, či a do akej miery ide o osobu využívajúcu diplomatické imunity a výsady, policajt požiada o stanovisko ministra spravodlivosti Slovenskej republiky, pričom toto stanovisko je záväzné pre všetky orgány činné v trestnom konaní a súdy. Dovtedy policajt postupuje tak, akoby išlo o osobu využívajúcu diplomatické imunity a výsady, a to až do prijatia vyjadrenia ministra spravodlivosti Slovenskej republiky.⁸

Keďže ide o osobu vyňatú z osobnej pôsobnosti Trestného poriadku, nie je možné voči nej vykonať úkony trestného konania, napríklad výsluch osoby, osobnú alebo domovú prehliadku, prehliadku iných priestorov a pozemkov a pod. (ide takisto o priestory považované za územie cudzieho štátu – exteritoriálne územie). Okrem toho nie je možné osobe využívajúcej diplomatické imunity a výsady uložiť poriadkovú pokutu. Ak osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady prejaví želanie vypovedať počas objasňovania skutku, policajt s osobou spíše záznam o výpovedi, prípadne prevezme jej písomné vyjadrenie. Dobrovoľnosť výpovede, resp. želanie osoby vypovedať, policajt uvedie do záznamu o výpovedi alebo do písomného vyjadrenia. Záznam však nesmie byť spísaný formou zápisnice. V prípade, ak osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady nevysloví želanie vypovedať bezprostredne po spáchaní trestného činu, alebo ak nepredloží písomné vyjadrenie, policajt o jej výsluch, resp. písomné vyjadrenie požiada prokurátora.⁹

Ak zo skutku vyplýva, že osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady bola svedkom danej udalosti trestného činu, policajt ju môže vypočuť ako svedka len s jej výslovným súhlasom. Policajt o súhlase urobí záznam priamo do zápisnice o výsluchu svedka. Aj tu platí, že výsluch svedka je možné nahradiť písomným vyjadrením diplomata. Policajt v žiadnom prípade nesmie osobe využívajúcej diplomatické imunity a výsady, ak sa táto dobrovoľne rozhodne vypovedať ako svedok, hroziť poriadkovou pokutou, resp. trestným postihom za nepravdivú svedeckú výpoveď. Aj v tom prípade platí, ak osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady neprejaví súhlas so svedeckou výpoveďou ani s písomným vyjadrením, policajt požiada o vykonanie výsluchu svedka prokurátora. Dožiadanie o výsluch svedka musí obsahovať dôležité okolnosti skutku, ako aj skutočnosti, ku ktorým má byť osoba požívajúca diplomatické imunity a výsady vypočutá.¹⁰

Ak osobe využívajúcej diplomatické imunity a výsady bola trestným činom spôsobená škoda na majetku, prípadne ujma na zdraví, policajt ju poučí o jej práve ako poškodenej osoby pripojiť sa k trestnému konaniu podľa § 46 Trestného poriadku. Ak osobe využívajúcej diplomatické imunity a výsady bola trestným činom spôsobená ujma na zdraví, policajt sa jej opýta, či je ochotná predložiť lekársku správu o svojom zranení, resp. poškodení zdravia. Toto vyjadrenie poznačí do zápisnice o výsluchu svedka – poškodeného. Policajt nesmie od osoby využívajúcej diplomatické imunity a výsady požadovať vyjadrenie o druhu a výške spôsobenej škody. Má však právo vyžiadať lekársku správu od ošetrojúceho lekára, prípadne zdravotníckeho zariadenia o povahe a závažnosti spôsobeného zranenia, ako aj o predpokladanom čase liečenia, ak bola osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady liečená v zdravotníckom zariadení v dôsledku zranenia spôsobeného trestným činom.¹¹

Pokiaľ ide o doručovanie písomností osobám využívajúcim diplomatické imunity a výsady, vykonáva sa prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.¹² Ak bolo vyšetrovaním spoľahlivo a objektívne preukázané, že páchatel'om daného trestného

8 VIKTORYOVÁ, J. a J. STRAUS et al., 2015. *Vyšetrovanie*, s. 97.

9 VIKTORYOVÁ, J. a J. STRAUS et al., 2015. *Vyšetrovanie*, s. 96.

10 VIKTORYOVÁ, J. a J. STRAUS et al., 2015. *Vyšetrovanie*, s. 97.

11 VIKTORYOVÁ, J. a J. STRAUS et al., 2015. *Vyšetrovanie*, s. 97.

12 § 65 ods. zákona č. 301/2005 Z. z. *Trestného poriadku v znení neskorších predpisov*.

činu je osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady, takáto osoba podľa čl. 9 ods. 1 Vyhlášky MZV č. 157/1964 Zb. je spravidla označená ako *persona non grata* (nežiadúca osoba) a je následne vyhostená s tým, že do 48 hodín je povinná opustiť územie Slovenskej republiky.

S osobami využívajúcimi diplomatické imunity a výsady môžu prísť do kontaktu aj príslušníci služby poriadkovej polície, ako aj služby dopravnej polície, resp. oddelenia cestných dopravných nehôd v rámci výkonu svojej služby. Aj pri kontakte s osobami využívajúcimi diplomatické imunity a výsady pre príslušníkov uvedených služieb analogicky platia osobitné postupy ako pri udalosti trestného činu. Pokiaľ osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady svojím správaním porušuje verejný poriadok, resp. spácha priestupok podľa zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, príslušník služby poriadkovej polície (ďalej len „policajt“) je povinný dbať na česť, vážnosť a dôstojnosť tejto osoby. Je oprávnený od nej požadovať predloženie dokladu totožnosti, v danom prípade diplomatického pasu a identifikačného preukazu, ktorými daná osoba preukáže svoju totožnosť, ako aj oprávnenosť svojho pobytu na území Slovenskej republiky. Ak kontrolovaná osoba nechce alebo nemôže hodnoverným spôsobom preukázať svoju totožnosť a oprávnenosť pobytu na území Slovenskej republiky, je povinná strpieť úkony slúžiace k overeniu jej totožnosti. Aj v tomto prípade platí, že policajt voči kontrolovanej osobe nesmie vykonať žiadny úkon podľa § 18 zák. č. 171/1993 Z. z. smerujúci k obmedzeniu osoby. Maximálne ju môže požiadať, aby spolupracovala pri zisťovaní jej totožnosti, prípadne pri vykonávaní ďalších úkonov. Ak napriek vykonaným úkonom vzniknú pochybnosti o totožnosti osoby a oprávnenosti jej pobytu na území Slovenskej republiky, policajt požiada o stanovisko ministra spravodlivosti Slovenskej republiky. Ďalej sa však správa k osobe, ako by išlo o osobu využívajúcu diplomatické imunity a výsady. Ak sa na základe zistených skutočností preukáže, že osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady spáchala priestupok podľa vyššie uvedeného zákona o priestupkoch, policajt jej v žiadnom prípade nemôže uložiť sankciu podľa vyššie uvedeného zákona o priestupkoch. Vysvetlí jej, akým konaním naplnila znaky skutkovej podstaty priestupku a požiada ju, aby sa ďalej nedopúšťala konania naplňujúceho znaky skutkovej podstaty priestupku podľa zákona o priestupkoch. O priestupku spíše záznam a doručí ho prokurátorovi.

Ak osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady má pri sebe vec, ktorou bol spáchaný priestupok (napríklad zbraň), a existuje dôvodná obava, že ňou opätovne spácha priestupok, resp. bude pokračovať v protiprávnom konaní, policajt je oprávnený vykonať tzv. obmedzujúce opatrenie a vec osobe zhabať. O zhabaní veci spíše úradný záznam, ktorý aj so zhabanou vecou doručí prokurátorovi. Ak však osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady svojím konaním ohrozuje život a zdravie iného, policajt má právo proti nej konať v nutnej obrane alebo v krajnej núdzi za dodržania podmienok uvedených v § 25 a § 24 Trestného zákona takým spôsobom, ako proti komukoľvek inému.

Osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady môže tiež spáchať priestupok proti plynulosti a bezpečnosti cestnej premávky podľa zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke v znení neskorších predpisov. Aj v takomto prípade príslušník služby dopravnej polície, resp. dopravnej hliadky (ďalej len „policajt“) postupuje podobným spôsobom ako príslušník služby poriadkovej polície v prípade spáchaného priestupku osobou využívajúcou diplomatické imunity a výsady.

Policajt okrem toho nemôže od osoby využívajúcej diplomatické imunity a výsady požadovať, aby sa podrobila dychovej skúške na zistenie alkoholu, resp. psychotropných látok v krvi. Ak však osoba využívajúca diplomatické imunity a výsady zjavne prejavuje

znaky svedčiace o požití alkoholu alebo psychotropnej látky, má právo zakázať jej ďalšiu jazdu. Pokiaľ je vo vozidle viacero osôb, policajt má právo slušnou formou tieto osoby požiadať o predloženie dokladov totožnosti, pokiaľ ide o osoby využívajúce diplomatické imunity a výsady a takisto o predloženie identifikačných preukazov oprávňujúcich tieto osoby na pobyt na území Slovenskej republiky. V prípade problémov s preukazovaním totožnosti a oprávnenosti pobytu na území Slovenskej republiky postupuje podobným spôsobom, ako je uvedené vyššie. Policajt však v žiadnom prípade nemôže vykonať prehliadku osobného motorového vozidla označeného značkou „CD“ (corpus diplomat) alebo značkou „CC“ (corpus consuler), teda prehľadať interiér vozidla, priestor motora a batožinový priestor, pretože aj vozidlá označené písmenami „CD“ a „CC“ sa považujú za územie cudzieho štátu (exteritoriálne územie) a v podstate by išlo o nelegálne narušenie územia cudzieho štátu. Rovnako by sa posudzoval aj nelegálny vstup na územie a do priestorov diplomatických misií a konzulárnych úradov, ktoré sa takisto považujú za exteritoriálne územie, teda za územie cudzieho štátu. Za exteritoriálne územie sa považuje aj súkromné obydlie a príslušné priestory (dvor, záhrada a budovy nachádzajúce sa na týchto priestoroch) osoby využívajúcej diplomatické imunity a výsady.

Záver

Cieľom článku a zároveň aj jeho podstatou je problematika týkajúca sa vydávania a držby diplomatického identifikačného preukazu a prezentácia týmto preukazom. S tým súvisí aj využiteľnosť článku. Informácie uvedené v článku sú adresované nielen študentom Akadémie Policajného zboru v Bratislave v súvislosti s predmetmi vyučovanými katedrou policajných vied (kontrola osôb, kontrola účastníkov cestnej premávky a pod.), katedrou trestného práva (skrátene vyšetrowanie a vyšetrowanie s cudzím prvkom), ale aj príslušníkom PZ pôsobiacim vo výkone – v službe poriadkovej polície či dopravnej polície, príslušníkom policajných motorizovaných jednotiek, ako aj príslušníkom cudzineckej a hraničnej polície.

Je to z toho dôvodu, že v praxi sa stáva, že kontrolovaná osoba predloží cestovný doklad – diplomatický preukaz a v tom prípade ju príslušníci PZ vykonávajúci kontrolu automaticky považujú za osobu využívajúcu diplomatické imunity a výsady. Aby kontrolovaná osoba, ktorá je držiteľom cestovného dokladu – diplomatického preukazu mala na území Slovenskej republiky diplomatickú imunitu a výsady podľa noriem medzinárodného práva verejného (čl. 10 Viedenského dohovoru o diplomatický stykoch a čl. 24 Viedenského dohovoru o konzulárnych stykoch), musí ísť o osobu akreditovanú, t. j. musí byť súčasne aj držiteľom tzv. identifikačného preukazu, ktorý vydáva Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Ak je cudzí štátny príslušník držiteľom diplomatického preukazu, ale nie je držiteľom identifikačného preukazu, nepovažuje sa za akreditovanú osobu, a teda ani nevyužíva diplomatickú imunitu a výsady.

Literatúra

NESVADBA, A. a A. ZACHOVÁ, 2013. *Teória štátu a práva*. Plzeň: Vydavateľstvo na nakladateľstvo Aleš Čeněk, s. r. o. ISBN 978-80-7380-464-0.

VIKTORYOVÁ, J. a J. STRAUS et al, 2015. *Vyšetrovanie*. Bratislava: Akadémia PZ.

IVOR, J, POLÁK, P. a J. ZÁHORA, 2017. *Trestné právo procesné I*. Bratislava: Wolters Kluwer.

Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

Vyhláška MZV č. 1571964 Zb. o Viedenskom dohovore a diplomatických stykoch.

Príloha k verbálnej nóte č.. 283/2013-DIPL

Nariadenie ministra vnútra SR č. 175/2010 o vymedzení príslušnosti útvarov PZ a útvarov MV SR pri odhaľovaní trestných činov, pri zisťovaní ich páchatel'ov a o postupe v trestnom konaní.

Dostupné na internete: [https://www.mzv.sk/documents/30297/3206646/002+Pravidla registracie osob akreditovanych v Slovenskej republike a vydavanie identifikacnych preukazov](https://www.mzv.sk/documents/30297/3206646/002+Pravidla%20registracie%20osob%20akreditovanych%20v%20Slovenskej%20republike%20a%20vydavanie%20identifikacnych%20preukazov)

Keywords: person enjoying diplomatic immunities and privileges, diplomatic protocol, diplomatic passport, identification card

Summary

This article covers the special procedures of individual services of the Police Force if the participants in individual cases that fall within their scope are persons enjoying diplomatic immunities and privileges according to the standards of international law, EU law, as well as legal norms of national law. It is mainly a special procedure of the police (Police Force investigators and authorised members of the Police Force, members of the public order and traffic police service) in cases of a committed crime, misdemeanour, or other violation of public order if the perpetrator, witness or victim is a person enjoying diplomatic immunities and privileges, or if the participant in the road traffic accident is a person enjoying diplomatic immunities and privileges.

*doc. JUDr. Antonín Nesvadba, PhD.
Katedra verejnoprávnych vied
Akadémia PZ v Bratislave
e-mail: antonin.nesvadba@akademiapz.sk*

Recenzent: mjr. PhDr. Vladimír Malíček, PhD.